

ГЛАВА 1: **UNTERNEHMEN SONNENUNTERGANG***

Денят, в който Джо Сталин умря, беше най-щастливият в живота му.

Фридрих Вернер граф фон дер Шуленбург се притесняваше от веселото настроение на съветския лидер, както и от това колко бързо и лесно беше уговорена и организирана срещата със Сталин и останалите от 18-тото политбюро. Беше сигурен, че те знаеха защо е поискана тази среща. Най-вероятно Фюрерът желаше Сталин да не изпитва съмнения относно неочакваното посещение на външния министър Рибентроп в Москва; защо иначе Шуленбург щеше да бъде информиран по телефона, а не с шифрована телеграма? Той не се съмняваше, че линията е несигурна; всъщност би било учудващо, ако агентите на НКВД или НКГБ, или както там се наричаха те тази седмица, не подслушваха всички телефонни обаждания от и до немското посолство. Откъдето всичко директно стигаше до ушите на Сталин чрез шефа на тайните служби. Това сигурно много се е харесало на Меркулов, онова зло куче, винаги готово да угодничи на господаря си.

Все пак, както и да я разглеждаше човек, новината беше епохална. Шуленбург ясно усещаше враждебността на своето пра-

* нем. Операция „Залез”. *Б. пр.*

вителиство към Съветите, както и пренебрежението на външния министър към усилията му да постигне добри отношения с тях. От шест години той се мъчеше да накара Фюрера да погледне отвъд догмата и да види съвсем реалните предимства от един съюз с Изтока. Сталин лесно ги виждаше; но пречката винаги беше идеологическото недоверие на Националсоциалистическата работническа партия – почти отвращение – към болшевиизма. За известно време Шуленбург хранеше надеждата, че прагматизмът ще надделее в Берлин, тъй като се засилиха слуховете, че на СССР ще бъде предложено място в Оста, логично разширение на пакта, сключен между Рибентроп и неговия съветски колега Молотов. Същите надежди бяха отслабнали и угаснали преди време и Шуленбург се страхуваше, че последният му официален акт в Москва ще бъде да връчи на Молотов декларацията за обявяване на война.

После дойде обаждането по телефона. Прекрасното, неочаквано обаждане.

В продължение на двацет минути Рибентроп стегнато обясни на Шуленбург, че Фюрерът е анализирал ситуацията в Източна Европа и е решил, че единственото разумно решение е Съветският съюз да бъде присъединен към Оста, че Рибентроп скоро ще пристигне в Москва да представи лично предложението и че Шуленбург трябва да подготви обстановката. Ако всичко върви по план, споразумението може да бъде изгладено много бързо и после ще трябва само да се уреди подписването; Гьобелс ще поеме инициативата да работи със съветското министерство на образованието, тъй като образованието и пропагандата там са взаимозаменяеми. Ще бъде грандиозно събитие, без съмнение. Оркестри, фотографи, красиви момичета поднасят цветя. И толкова много усмивки.

Шуленбург се усмихваше. Намираше се във величествената зала, в която Сталин беше преценил за най-подходящо да по-

срещне Рибентроп, и си говореше с Молотов. Той и останалите членове на Политбюро седяха или стояха прави на групи – кандидат-членове, подчинени... беше се получило малко парти и пиенето се лееше... По време на една пауза в разговора им Шуленбург огледа разиграващата се пред очите му сцена и необяснимо потръпна. Нещо не беше наред тук, сигурен беше. Имаше неясно предчувствие, което не успяваше да си изясни, усещане, че всичко не е точно такова, каквото изглежда. Чувството беше особено и неприятно, някакъв вариант на *déjà vu*, при който той не само че е преживял случващото се в настоящия момент, но – последния път – е било различно.

Забеляза, че Молотов го гледа загрижено.

– Добре ли сте, приятелю? – попита той.

Шуленбург погледна Молотов и осъзна, че донякъде те наистина бяха приятели. Прекарали бяха много часове в обсъждане на отношенията между техните две велики страни и бяха открили много общи неща в характерите и интересите си. Шуленбург установи с известно учудване, че между тях съществува някаква особена връзка, взаимно уважение и дори привързаност.

Предчувствието го безпокоеше и му казваше, че – във всички светове – това приятелство е обречено.

– Изметнат е векът – прошепна той на себе си.

– Какво казахте?

Шуленбург поклати глава и се усмихна смутено.

– Ах, просто един цитат от Шекспир. „Изметнат е векът“. Хамлет го казва, когато говори за положението в Дания. Как нещата не са в ред, но могат да бъдат поправени. – Той вдигна чашата си и се обърна към Молотов: – Нека днешната среща да сложи началото на оздравителния процес и да предвещава златен век в отношенията между моето Отечество и вашата Родина.

Когато Молотов също вдигна чашата си, един аташе застана до Шуленбург.

– Ваше превъзходителство – прошепна той, – търсят ви по телефона. От Берлин.

– Тук? – Може би те вече изобщо не спазваха никаква секретност. Биха могли направо да излъчат разговора по радиото на чист руски, вместо да очакват, че телефонната връзка през Кремъл няма да се подслушва.

След като се извини, той се отправи към предоставения му малък офис. На излизане видя как Меркулов вдига телефона, очевидно за да предупреди подслушвачите. В офиса Шуленбург стисна устни и вдигна слушалката. Много добре. Ще има скрита публика.

– Шуленбург.

– Един момент, моля.

Докато чакаше да го свържат, той се почуди какво би могло да бъде толкова важно. Може би споразумението отпаднаше. И без това изглеждаше прекалено хубаво, за да е истина. И едва ли щеше да бъде първият път, когато Фюрерът си сменя решението също толкова безапелационно, колкото го е взел. Надяваше се в случая това да не е така; освен че отношенията между двете страни бяха лоши и вече дори проблематични, щеше да се наложи да се върне на приема и да съобщи на Сталин и приятелите му лошата новина. Дори и за един дипломат това надхвърля всякакви граници.

– Шуленбург? На телефона е Вилхелм Онезорге.

Шуленбург се намръщи. Защо му се обаждаше министър? Естествено той беше човек от приближените на Фюрера, но все пак нямаше нищо общо с външната политика. Шуленбург напрегна паметта си: Онезорге беше райхсминистър на пощите; нещо, свързано с радиопропагандата; други технически интереси. Нямаше съмнение, че човекът е ерудит, но можеше да се

допусне, че участието му в настоящия проблем се дължи единствено на приятелството му с Фюрера. Това, изглежда, щеше да му е приятно. Всички искаха да участват в случващото се.

– Всички събраха ли се?

– Моля?

– Хер Сталин и неговото... Политбюро – всички ли присъстват?

– Да, господин министър.

– Отлично. – Дори и по телефона ясно се усещаше нервната възбуда на Онезорге. Звучите на фон по линията заглъхнаха за момент, сякаш някой постави ръка върху слушалката. После гласът на Онезорге отново се чу ясно. – Отлично. Аеропланът... Рибентроп е на борда на личния самолет на Фюрера. Очевидно има някакви проблеми с хидравликата и той се движи с петнайсет минути закъснение. „Кондор” скоро ще пристигне на летище „Хондинка”.

Шуленбург лично беше уредил разрешението за приземяване с кабинета на Молотов, но знаеше, че няма да е дипломатично от негова страна да посочи този факт, затова каза само:

– Да, господин министър. Всичко е готово.

Тази подробност, че Рибентроп пътува с личния самолет на Хитлер обаче – прекрасното изпълнение на Kondor Fw 200 V3 с обозначение D-2000 – беше новина за него. Те наистина не жалеха средства, за да впечатлят съветското правителство.

– Това е много вълнуващо, много вълнуващо. – Онезорге, изглежда, говореше на себе си. После каза по-ясно: – Тук има един човек, който желае да говори с вас. Почакайте за момент, моля.

Шуленбург чу пукане в другия край на линията; звукът би могъл да идва от превключването към друг телефон или от не-сръчния подслушвач на НКВД, който издава присъствието си. И двете бяха еднакво вероятни.

– Шуленбург? – Гласът отсреща прекъсна размишленията му и за момент го обърка. Този глас... не е възможно... – Исках днес да говоря с теб лично, Фридрих. Днес всичко ще се промени за добро и това нямаше да може да се случи без теб. – Последва пауза, но Шуленбург знаеше, че тя е реторична. И толкова по-добре, защото не се сещаше какво да каже. – Ръката на историята е на твоето рамо. Усещаш ли я? За Германия и за Съветския съюз нещата ще се променят завинаги. Исках да говоря с теб сега, да ти благодаря за всичко, което направи. Наистина мисля, че това не би могло да се случи без твоите способности и отличните ти работни отношения с Молотов. Германският народ ще почита името ти векове наред.

Още една пауза. Шуленбург не беше сигурен дали и тя е реторична, но и без това беше неспособен да говори. Емоцията на Фюрера беше очевидна. Не остана никакво съмнение в решимостта на Хитлер да се съюзи със СССР.

– Благодаря, мой фюрер – каза той, като се мъчеше да контролира вълнението в гласа си.

– Теб винаги ще те помнят.

Линията прекъсна.

На Шуленбург му беше нужна минута, за да се успокои. После, с онази увереност, която човек получава, когато е сигурен в нещо, той излезе от офиса, за да се върне на приема. Най-после германският народ щеше да насочи всичките си сили към войната със Запада, щеше да затвърди връзките си с японците в Далечния изток и може би щеше да отдели повече внимание на Съединените щати, които със своя изолационизъм стояха встрани като стара мома. Добре. Сега, когато с присъединяването на Съветския съюз Оста щеше да стане непобедима, американците можеха да си останат в тази поза колкото искат.

* * *

В 20:14 местно време, когато оставаше по-малко от час слънчева светлина, един Focke Wulf Kondor, носещ името Immelmann III, с регистрацията D-2600, се приближи към аеродром „Хондинка“, цивилно летище на около пет мили северо-западно от Червения площад. Съветските власти бяха пренасочили целия трафик, а един бърз автомобил с добър шофьор очакваше приземяването на Кондора, за да закара високопоставения гост направо в Кремъл колкото е възможно по-бързо и по-безопасно, в компанията на висш апаратчик от министерството на Молотов. Германците настояваха, че не е необходимо никакво официално посрещане; нужно беше само СС-обергрупенфюрер Рибентроп да бъде закаран да се срещне с другаря Сталин колкото може по-експедитивно.

Нещата често се объркват, ако напрежението е много силно, затова ръководителят на полети на „Хондинка“ изпита голямо облекчение, когато неприятностите се оказаха извън неговия контрол и кръга на отговорностите му. D-2600 поиска по радиото кулата да потвърди, че задният му колесник е насочен правилно. Всички вдигнаха бинокли към самолета, който извърши прелитане; не, задният колесник не се беше отворил, въпреки че главният колесник и страничните колела бяха насочени правилно.

Пилотът от Луфтвафе изглеждаше притеснен, но не и разтревожен.

– Самолетът не е мой – съобщи той на кулата. – Никак не ми се иска да разстройвам собственика му, като одраскам боята.

Това предизвика смях в ръководителя на полети и екипа му, които вече бяха идентифицирали самолета и собственика му.

– Мисля, че хидравликата засича – поясни пилотът. – Ще лети в кръг няколко минути, за да видя дали ще се оправи. ИСКА ми се да избегна друсане при кацането.

„Хондинка“ даде разрешение на D-2600 да лети в кръг над

летището за пет минути, за да се опита да отстрани проблема, а политическият офицер в същото време се обаждаше в Кремъл, за да уведоми началниците си за закъснението, коренящо се в ниското ниво на капиталистическата инженерна мисъл.

Оберлейтенант Хуго Третнер не изпита никакви емоции, след като прекъсна радиовръзката и се настрои за изпълнението на един много кратък полет. Той и без това беше вече мъртвец и от известно време се беше примирил с приближаването на последния си миг. Беше преминал през нормалните етапи на неспособност да повярва, отхвърляне на реалността и така нататък, но после специалистът, при когото дивизионният лекар го беше изпратил, потвърди, че има рак. Иноперабилен, терминален рак. Щеше да се чувства добре още няколко месеца, а после силите щяха да го напуснат и щяха да започнат болките. Докторът му предложи съчувствията си, но това беше всичко, което можеше да предложи. Нямаше надежда и според него дори беше жестоко да му дава такава.

Третнер очакваше, че ще го извадят от състава на военновъздушните сили – пилот на бомбардировач, който знае, че не му остават много дни, в повечето ситуации не е ценен – и така вървяха нещата за известно време. После полковникът го посети и му каза, че макар смъртта му да е неизбежна, начинът, по който ще умре, все още е в негови ръце. Имаше една мисия, строго секретна мисия.

Unternehmen Sonnenuntergang.

Дори и на полковника не му бяха дали точна информация какво се състои операцията, бяха му казали само, че се изисква добър пилот, свикнал да управлява голям самолет, който несъмнено може да бъде жертван. Полковникът не използва точно тези думи, но това беше смисълът, и той имаше благоприличието да се притесни, докато ги изричаше.

– Мисията е строго секретна и особено важна. Това е всичко, което мога да ви кажа.

Нямаше нужда от друго; Отечеството очакваше от децата си да проляят кръв за него, но търсеше доброволци за сигурно самоубийство само при изключителни обстоятелства. Третнер не поиска време, за да си помисли. Прие веднага.

Минаха още два месеца, докато всичко бъде подготвено, два месеца, през които той се притесняваше и тревожеше, че ракът може да се развие по-бързо от очакваното и да го направи неспособен да лети. Сигурен беше, че има и други доброволци, но се страхуваше, че те са в добра форма. По-добре щеше да е той, а не те. Всеки ден го преглеждаха и всеки ден болестта му напредваше, точно както бяха предвидили. Щеше да е на прага на смъртта след шест месеца, ако оставеха нещата на естествения им ход, но оберлейтенант Третнер имаше намерение да се обади на смъртта много преди този момент, в определено от него време, при определени от него условия.

Кондорът, който управляваше, не беше личният самолет на Хитлер, а подобен – преобоядисан и със сменени номера – така че да прилича на неговия. Интериорът изобщо не беше луксозен, гола метална структура, докато истинският D-2600 беше супер комфортен. За пътниците, ако такива имаше, пътуването нямаше да е удобно. Третнер, обаче, беше единствената жива душа на борда. В основната част на Кондора, там, където руснаците мислеха, че са натъпкани Рибентроп, котерия дипломати и прислужващи, се намираще нещото, което Райхът с огромни усилия криеше от всичките си врагове, съперници и дори приятели. Нещото, което щеше да промени света.

Шуленбург стоеше до прозореца. Току-що беше дошло съобщение, че Кондорът има малък технически проблем и се опитва да го отстрани, преди да кацне. Той видя ясно очертанията

на самолета, които залязващото слънце оцветяваше в оранжево. Молотов дойде при него до прозореца и двамата заедно гледаха приближаващия се самолет.

Шуленбург го посочи.

– Това е Рибентроп.

Москва беше обяна в огнени багри, залязващото слънце оцветяваше сградите в оранжево и те хвърляха дълбоки сенки. Третнер дълго беше изучавал картите и моделите на града, докато се почувства сигурен, че ще открие сърцето му, дори и да го пуснат с парашут и превръзка на очите. Географията на града нямаше тайни за него; той знаеше точно къде трябва да бъде.

И ето го Червеният площад. Като все още не изпитваше никакъв страх, никакво съжаление и се чудеше как е възможно всичко това, Хуго Третнер махна капачката на бутона, монтиран до него, натисна превключвателите според инструкциите и – точно двеста метра над куполите на Кремъл – задейства голямото сиво стоманено кълбо, което всички запознати наричаха „устройството“.

В 20:19 местно време на 21 юни 1941 година светът влезе в атомната ера с въздушното детониране на оръжие с еквивалент 20 килотона тротил над центъра на Москва. Огненото кълбо се докосна до земята и в същия миг изпепели Кремъл. Шуленбург, Молотов, Сталин и останалите членове на Политбюро бяха унищожени за частица от секундата. Свръхнагорещеният въздух яростно се понесе навън, като предизвика ударна вълна със сила двайсет фута на квадратен инч. Парчетата от счупените стъкла се изстреляха като куршуми. Камъните се пръснаха, бетонът се разцепи. Никое живо същество нямаше шанс да оцелее. Ако взривната вълна не го убиеше, зловецият пулс

на радиацията, която я придружаваше, щеше със сигурност да свърши това.

Районът в диаметър около километър и половина бе залят от 500 рема радиация, усилена от милионите миниатюрни частици уран, изхвърлени от корпуса на устройството. Учените, които го бяха конструирали, знаеха, че това ще се случи и дори бяха получили заповед да постигнат този ефект. Нямаше да е достатъчно сърцето на Москва да бъде извадено, нужно беше земята да бъде изпепелена по нов, модерен начин, така че да бъде превърната в пустиня за години напред.

Ударната вълна се разпростря, носейки смъртоносния прах и все още беше достатъчно силна, за да разрушава сгради на два и половина километра от мястото на детонацията, като смазваше, изгаряше и отравяше всички московчани по пътя си. Дори когато силата ѝ спадна до тази на виещ ураган, топлината, която носеше, все още можеше да причини изгаряне трета степен на всеки, попаднал на пътя ѝ.

Около четирийсет хиляди загинаха при първоначалния взрив и три пъти повече бяха ранени. А броят на жертвите едва сега започваше да расте.

Никой не разбра какво се случва. Посещението на германската делегация беше известно на малък брой хора, повечето от които умряха при експлозията. Единствените, които биха могли да разкажат разумно как D-2600 по някакъв начин избухна като малка звезда и обезглави Съветския съюз за един огнен миг, бяха хората от ръководството на полетите на аеродром „Хондинка“, а те нямаша възможност да говорят с никого, преди да е твърде късно. Докато страната се гърчеше без правителство и без да разбира какво се случва, масивните армии, събрани от Третия райх за операция „Барбароса“, се насочиха на Изток. С избиването на цялото 18-то политбюро (всички останали подходящи претенденти за лидерство вече бяха убити поради жес-

токата параноя на Сталин) и с руския народ, изпаднал в ужас и безнадеждност поради необяснимите събития и слуховете за това, което се е случило и може да се случи пак, отбраната на страната беше спорадична и слаба.

Години, десетилетия и поколения по-късно, останали да свидетелстват са само кинопрегледите. Героичните войски на Вермахта нахлуват през километри незащитена руска земя, докато месершмитите на Луфтвафе Vf 109 прелитат над тях, за да откриват и обезвреждат изолирани позиции на Червената армия. Ленинград пада. Сталинград пада. Украйна и балтийските страни една след друга падат под германска власт.

Човешките жертви не се показват на наблюдаващия свят. Нечовешките жертви остават скрити за почти всички.